

Kerkrade, 18 oktober 2024

Einstein Telescope in Limburg stap dichterbij

Er zijn grote stappen gezet om de Einstein Telescope in het grensgebied van België, Nederland en Duitsland te kunnen bouwen. Dat bleek tijdens de vierde ministeriële top over dit project. De Vlaamse regering reserveert alvast 200 miljoen voor het project. Daarnaast ondersteunen België en Nederland de stappen die in Duitsland worden gezet om ook daar definitief geld voor de bouw van de Einstein Telescope te reserveren. Ten slotte werd tijdens de top bekendgemaakt dat de eerste resultaten van de boorcampagne als voorlopige conclusie opleveren dat de ondergrond in het grensgebied van België, Nederland en Duitsland voldoende stabiel is en mogelijkheden biedt de telescoop te bouwen.

Nieuwkomers

Dat nieuws zorgde voor groot optimisme bij de verantwoordelijke ministers uit Noordrijn-Westfalen, België en Nederland tijdens de conferentie in Kerkrade over de ondergrondse telescoop.

Na verkiezingen en regeringsvorming in Nederland en België is in Nederland en België een aantal nieuwe ministers verantwoordelijk voor het project Einstein Telescope. Vanuit Wallonië is dat minister Pierre-Yves Jeholet, in Vlaanderen is dat minister-president Matthias Diependaele en vanuit Nederland minister Eppo Bruins, die tevens gastheer was.

Commitment in de drie landen

Nadat minister Bruins in Nederland op Prinsjesdag extra geld voor de Einstein Telescope bekend maakte, doet nu ook Vlaanderen dat.

Minister-President van Vlaanderen Matthias Diependaele: “Een sterk engagement van alle betrokken overheden zal ons in staat stellen om deze unieke wetenschappelijke infrastructuur daadwerkelijk naar de Euregio Maas-Rijn te halen. Daarom heeft de nieuwe Vlaamse regering alvast een eerste reservering van 200 miljoen euro in haar begroting ingeschreven”.

Bovendien zegde Gonça Türkeli-Dehnert, staatssecretaris van het ministerie van Cultuur en Onderzoek van Noordrijn-Westfalen tijdens de ministeriële ontmoeting vandaag 7,9 miljoen extra toe. Dat is goed nieuws. Samen met eerdere de financiële reserveringen is er nu in totaal meer dan een miljard euro beschikbaar voor de Einstein Telescope.

Ook op federaal niveau in Duitsland zijn er goede stappen voor de Einstein Telescope gezet. Daar loopt een aanvraag om de Einstein Telescope op de Duitse prioriteitenlijst voor grote wetenschappelijke infrastructuren te krijgen. Dat is een noodzakelijke voorwaarde voor een financiële bijdrage. Zowel ministers van de betrokken Duitse deelstaten als de Nederlandse en Belgische ministers hebben aangegeven dit voorstel

te steunen.

Goede boringen: harde rotsen gunstig

Een belangrijke voorwaarde voor de bouw van de Einstein Telescope is dat de bodem daar geschikt voor is. Om dat te bepalen is op elf locaties in het grensgebied van België, Nederland en Duitsland tot een diepte van gemiddeld 300 meter geboord. Nog niet alle analyses zijn gedaan, maar vandaag werd bekend dat de eerste voorlopige conclusies er goed uit zien. Gebleken is dat de ondergrond uit hardere rotslagen bestaat dan aanvankelijk werd aangenomen. Voor het bouwen van een ondergrondse onderzoeksinfrastructuur is dat gunstig. De geanalyseerde data van de boringen zijn onafhankelijk geverifieerd door de geologische dienst van TNO.

Minister Eppo Bruins (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) reageert opgetogen: “We zijn samen echt weer een stap verder op weg naar de Einstein Telescope in onze grensregio. De Vlaamse investering is heel goed nieuws en ook Duitsland zet stappen. Bovendien geven de eerste resultaten van de grondboringen het plan letterlijk en figuurlijk meer stevigheid. En dat is goed nieuws. Samen kunnen we met de Einstein Telescope echt een flinke impuls geven aan de wetenschap, maatschappij en economie in onze landen.”

Deze boorcampagne en de verzamelde data zeggen overigens nog niks over de vraag waar de drie hoekpunten voor de ondergrondse telescoop precies komen. Daarvoor is verder geologisch onderzoek nodig. Daarnaast moet seismisch onderzoek aantonen dat het gebied voldoende ruisvrij is om de telescoop optimaal zwaartekrachtsgolven te laten meten. Verder moet uit civieltechnisch onderzoek blijken hoe de bouw van de ondergrondse tunnels en hoekpunten mogelijk is. Daarnaast bepaalt onderzoek naar de omgevingseffecten mede de meest geschikte locatie.

Einstein Telescope van grote waarde

Met de Einstein Telescope, een ondergrondse driehoek van gigantische buizen, kunnen wetenschappers zwaartekrachtgolven meten, zoals nu nog niet kan. Daarmee kunnen we meer te weten komen over het ontstaan van het universum. Een wetenschappelijk topinstrument als de Einstein Telescope is van grote waarde voor de wetenschap, economie en maatschappij. Studies laten zien dat elke geïnvesteerde euro dubbel en dwars terugverdiend wordt, en er naar verwachting duizenden extra banen in het grensgebied van de drie landen komen. Zowel voor wetenschappers als vakmensen op gebied van bouw, onderhoud en hospitality.

In 2026 valt het besluit waar de Einstein Telescope gebouwd wordt. Het grensgebied van Duitsland, Nederland en België is samen in de race. Nederland heeft 58 miljoen voor de voorbereiding en een reservering van 870 miljoen voor de bouw.

QUOTES VAN (REGIONALE) MINISTERS.

Minister Eppo Bruins (OCW)- Nederland: “We zijn samen echt weer een stap verder op weg naar de Einstein Telescope. De Vlaamse investering is heel goed nieuws en ook Duitsland zet stappen. Deze afspraken en eerste resultaten van de grondboringen zorgen dat de bodem onder ons plan letterlijk en figuurlijk steeds steviger wordt. En dat is goed nieuws. Samen kunnen we met de Einstein Telescope echt een flinke impuls geven aan de wetenschap, maatschappij en economie in onze landen.”

Staatssecretaris Thomas Dermine, België:

“Deze laatste ministeriële vergadering toont aan dat Nederland, België en Duitsland dagelijks grote inspanningen blijven leveren om ervoor te zorgen dat de kandidatuur van de EMR- regio voor de Einstein Telescope zo solide en coherent mogelijk is. De Belgische federale overheid, waarvan de administratie (BELSPO) het werk van de Belgische Task Force coördineert, houdt nauwlettend in de gaten wat de volgende stappen zijn die genomen moeten worden om ervoor te zorgen dat dit wetenschappelijke project met hoge toegevoegde waarde daadwerkelijk gerealiseerd wordt in de EMR-regio. De verwezenlijking van een Europees project van dit kaliber zal de EMR- grensregio opwaarderen en aantonen dat Europa aan de top staat van de wetenschappelijke technologie op het vlak van detectie van gravitatiegolven.”

Nathanael Liminski, minister van Federale, Europese, Internationale

Aangelegenheden en Media van de deelstaat Noordrijn-Westfalen en hoofd van de Staatskanselarij: “We stimuleren voortdurend de grensoverschrijdende samenwerking tussen Noordrijn-Westfalen, Nederland en België ten behoeve van de mensen in de regio. Van de vele gebieden en projecten waarin we samenwerken, springt de Einstein Telescope er in het bijzonder uit. Gezamenlijke baanbrekende onderzoeksprojecten geven het signaal af dat wij als Europa het vertrouwen hebben om tot de wereldtop te behoren. De Einstein Telescope heeft een enorm potentieel, zowel wetenschappelijk als economisch.”

Gonça Türkeli-Dehnert, staatssecretaris, ministerie van Cultuur en Onderzoek van Noordrijn-Westfalen: “Het onderzoekslandschap in Noordrijn-Westfalen, met zijn vele uitstekende universiteiten en onderzoeksinstituten, is uniek in Europa. Ik ben er zeker van dat Noordrijn-Westfalen en zijn partners in Nederland en België de ideale thuisbasis zullen zijn voor de Einstein Telescope.”

Minister van Economie, Werkgelegenheid, Industrie en Opleiding Pierre-Yves Jeholet, Wallonië:

“Dit project is van groot belang voor het wetenschappelijk onderzoek en de Europese wetenschappelijke samenwerking, maar ook voor de economie van onze regio's. Daarom steunt de nieuwe Waalse regering deze kandidatuur ten volle via het departement Economie en Industrie. Het grootste deel van dit project zal op Waalse

bodem worden uitgevoerd en de spin-offs zullen aanzienlijk zijn voor onze gewesten. In de komende weken zal de Waalse regering haar projectteam uitbreiden om de kansen van dit gezamenlijke bod van Duitsland, Nederland, Vlaanderen en Wallonië te maximaliseren.”

Minister-President Matthias Diependaele – Vlaanderen: “De Einstein Telescope is een uniek ‘Big Science’-project. Het verbindt fundamentele wetenschap, technologische innovatie, aantrekkingskracht van STEM-richtingen en internationale uitstraling met elkaar. Een sterk engagement van alle betrokken overheden zal ons in staat stellen om deze unieke wetenschappelijke infrastructuur daadwerkelijk naar de Euregio Maas-Rijn te halen. Daarom heeft de nieuwe Vlaamse regering alvast een eerste reservering van 200 miljoen euro in haar begroting ingeschreven.”

Gedeputeerde Stephan Satijn (Economie, Financiën en Bedrijfsvoering, Public affairs) – Provincie Limburg (NL): “Tijdens de ministersbijeenkomst is duidelijk geworden dat we allemaal hetzelfde willen: de Einstein Telescope naar deze regio halen. Ook de nieuwe ministers zetten de Einstein Telescope onverminderd hoog op de agenda. Met goede afspraken zijn we weer een stap verder gekomen.”